

RAPORT KOŃCOWY Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2016-2022

Opracowanie:

Małgorzata Marchiel

Grajewo, dn. 7 luty 2023 r.

Spis treści

1. Wstęp.....	3
1.1. Akty prawne regulujące realizację zadań.....	3
1.2. Cele i zadania programu.....	4
2. Realizatorzy Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2022.....	9
2.1. Gminna Biblioteka Publiczna Gminy Grajewo z siedzibą w Rudzie.....	9
2.2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	10
2.3. Komenda Powiatowa Policji w Grajewie.....	10
2.4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie.....	12
2.5. Szkoły podstawowe i gimnazjum.....	13
2.6. Urząd Gminy Grajewo.....	14
2.7. Zespół Szkół im. ks. Jana Krzysztofa Kluka w Wojewodzinie.....	15
3. Zespół Interdyscyplinarny.....	15
4. Wnioski.....	18

1. Wstęp

Zgodnie z art. 2. ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 poz. 1249), przemocą w rodzinie jest *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Ochrona każdego obywatela przed przemocą w rodzinie jest jednym z obowiązków państwa, którego zaniechanie jest uznane za naruszenie praw człowieka. W związku z powyższym w aktach prawnych dokonano podziału zadań w zakresie przeciwdziałania temu zjawisku pomiędzy organy państwowe oraz wszystkie szczeble samorządu terytorialnego.

1.1. Akty prawne regulujące realizację zadań

Przeciwdziałanie przemocy rodzinie realizowane w Gminie Grajewo było w oparciu o przepisy prawne:

1. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
2. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
4. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
5. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
6. Gminnego Programu Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2022.

W Gminie Grajewo Uchwałą Rady Gminy Grajewo Nr 77/XII/15 z dnia 30 grudnia 2015 r. został przyjęty Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2022. Opracowany dokument skorelowany był z kluczowymi programami ogólnopolskimi i wojewódzkimi związanymi z problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie tj. z:

1. Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
2. Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Podlaskim.
3. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grajewo.

Działania programu miały charakter wielokierunkowy, związane w szczególności z profilaktyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy osobom dotkniętym przemocą. Profesjonalna wiedza współpracującej kadry specjalistów była gwarancją, iż

zaplanowane do realizacji zadania zwiększały skuteczność podejmowanych działań, co przełożyło się na ograniczenie rozmiaru i następstw przemocy w naszej gminie.

1.2. Cele i zadania programu

Głównym celem programu było **ograniczenie rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Grajewo.**

Natomiast cele szczegółowe to:

- Wdrożenie na terenie gminy Grajewo systemowych rozwiązań w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Rozwój infrastruktury podmiotów udzielających pomocy ofiarom przemocy w rodzinie oraz podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług,
- Umożliwienie podnoszenia kompetencji osób pracujących z osobami doświadczającymi pomocy w rodzinie lub osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

Przedstawione wyżej cele szczegółowe realizowane były w trzech obszarach:

OBSZAR I - Profilaktyka przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cel główny:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc.

Cele szczegółowe:

- zwiększenie intensywności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie,
- podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy w zakresie instytucji udzielających pomocy osobom i doświadczającym pomocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności oraz poprawa skuteczności ochrony i pomocy na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- wdrożenie systemowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Grajewo.

Lp.	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY / PARTNERZY	TERMINY REALIZACJI
1.	Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy, w tym ustalenie liczby zagrożonych przemocą w rodzinie.	liczba konferencji– 1*, spotkań – 1*	UG, GOPS, KPP, PCPR, Szkoły, GKRPA	2016 – 2022
2.	Prowadzenie spotkań, konferencji społecznych, informacja poprzez umieszczanie plakatów, spotkania z	liczba konferencji– 1*, spotkań – 1*, liczba materiałów informa-	UG, GOPS, KPP, PCPR, Szkoły,	2016 – 2022

	sołtysami, ulotki, artykuły w gazecie lokalnej itp.	cyjnych-1*	GKRPA, Biblioteka	
3.	Prowadzenie poradnictwa w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczo - wychowawczych kompetencji rodziców, w szczególności w rodzinach zagrożonych przemocą.	liczba osób które skorzystały z usług w zakresie poradnictwa – 1*	GOPS, KPP, PCPR, GKRPA, Biblioteka	2016 – 2022
4.	Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Grajewo.	liczba spotkań – 1*, liczba instytucji prowadzących zajęcia wychowawczo-profilaktyczne z dziećmi i młodzieżą– 1*	UG, GOPS, KPP, PCPR, Szkoły, GKRPA	2016 – 2022
5.	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej dotyczącej przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.	liczba spotkań – 1*, liczba materiałów informacyjnych-1* , liczba uczestników zajęć wychowawczo profilaktycznych dla dzieci i młodzieży – 1*	UG, GOPS, KPP, PCPR, Szkoły, GKRPA. Biblioteka.	2016 – 2022
6.	Podejmowanie działań mających na celu uwrażliwienie mieszkańców gminy na problem przemocy w rodzinie.	liczba konferencji– 1*, spotkań – 1*, liczba materiałów informacyjnych-1*, liczba uczestników zajęć wychowawczo profilaktycznych dla dzieci i młodzieży – 1*	UG, GOPS, KPP, PCPR, Biblioteka Szkoły, GKRPA.	2016 – 2022
7.	Prowadzenie poradnictwa oraz działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczo – wychowawczych kompetencji rodziców, w szczególności w rodzinach zagrożonych przemocą.	liczba osób które skorzystały z usług w zakresie poradnictwa – 1*	UG, GOPS, KPP, PCPR, Szkoły, GKRPA. Biblioteka.	2016 – 2022
8.	Realizacja projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób doświadczających tej przemocy.	liczba projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 1*	UG, GOPS, KPP, PCPR,	2016 – 2022
9.	Współpraca z placówkami i instytucjami w zakresie przeciwdziałania	liczba konferencji– 1*, spotkań – 1*, liczba materiałów informacyjnych-1*	UG, GOPS, KPP, PCPR, Szkoły, GKRPA. Biblioteka	2016 – 2022

	przemocy w rodzinie.			
--	----------------------	--	--	--

*W pozycji wskaźniki wpisane jest symboliczne 1 oznacza to, że działanie zostało zrealizowane, natomiast realizator działania nie wskazał ilości w cyfrach.

OBSZAR II. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE

Cel główny:

Zwiększenie dostępności i podniesienie skuteczności działań ochronnych na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cele szczegółowe:

- zwiększenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat podmiotów świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz form udzielanej pomocy,
- zapewnienie pomocy i wsparcia oraz bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

L p.	DZIAŁANIA	WSKAZNIKI	REALIZATORZY/ PARTNERZY	TERMINY REALIZACJI
1	Koordinowanie i doskonalenie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	liczba osób korzystających z proponowanych form pomocy - 1*	UG, GOPS, KPP, PCPR, Biblioteka GKRPA, Szkoły	2016- 2022
2	Zwiększenie dostępności do informacji w zakresie możliwości i form pomocy psychologicznej, medycznej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.	liczba udzielonych porad- 1*, konsultacji- 1*, innych form -1*	UG, GOPS, KPP, PCPR, Biblioteka Szkoły, GKRPA.	2016- 2022
3	Propagowanie dostępności telefonów zaufania oraz telefonów interwencyjnych i informacyjnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	liczba osób korzystających z proponowanych form pomocy- 1*	UG, GOPS, KPP, PCPR, Biblioteka Szkoły, GKRPA.	2016- 2022
4	Świadczenie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie i zagrożonych przemocą w rodzinie.	liczba osób korzystających z proponowanych form pomocy- 1*	GOPS, Biblioteka PCPR, GKRPA,	2016- 2022
5	Funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego dla osób doznających przemocy, prowadzenie działań terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	liczba osób korzystających z proponowanych form pomocy- 1*	GOPS, PCPR, GKRPA	2016- 2022
6	Tworzenie grup wsparcia dla osób doznających przemocy.			

*W pozycji wskaźniki wpisane jest symboliczne 1 oznacza to, że działanie zostało zrealizowane, natomiast realizator działania nie wskazał ilości w cyfrach.

OBSZAR III PODNIESIENIE KOMPETENCJI SŁUŻB REALIZUJĄCYCH ZADANIA W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Cel główny:

Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczenia usług.

Cele szczegółowe:

- zapewnienie możliwości udziału w różnych formach doskonalenia zawodowego (wewnętrznego i zewnętrznego, których celem jest podnoszenie kwalifikacji oraz doskonalenie umiejętności osób pracujących bezpośrednio z osobami stosującymi przemoc, jak i osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie;
- zapewnienie możliwości kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie rozpoznawania wczesnych symptomów występowania zjawiska przemocy w rodzinie, wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i osobami stosującymi przemoc;
- poprawa sprawności i jakości świadczonych usług w zakresie przemocy w rodzinie przez instytucje do tego zobowiązane i uprawnione.

Lp.	DZIAŁANIA	WSKAZNIKI	REALIZATORZY/ PARTNERZY	TERMINY REALIZACJ I
1.	Zapewnienie możliwości udziału w organizowanych szkoleniach dla osób pracujących z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w rodzinie, nauczycieli, wychowawców, opiekunów, pedagogów, psychologów, pracowników instytucji pomocy społecznej oraz służby zdrowia, organizacji pozarządowych.	liczba zrealizowanych szkoleń– 1* , liczba osób uczestniczących w szkoleniach – 1*	UG, GOPS, KPP, PCPR, Szkoły, Biblioteka GKRPA	2016- 2022
2.	Zapewnienie poradnictwa i wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie w formie grupy wsparcia lub superwizji.	liczba zrealizowanych szkoleń– 1* , liczba osób uczestniczących w szkoleniach – 1*	UG, GOPS, KPP, PCPR, Szkoły, Biblioteka GKRPA	2016- 2022

*W pozycji wskaźniki wpisane jest symboliczne 1 oznacza to, że działanie zostało zrealizowane, natomiast realizator działania nie wskazał ilości w cyfrach.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane były zgodnie z przyjętym Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony

Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2022, oraz obowiązującymi przepisami prawa w tym:

- prowadzono poradnictwo i interwencję w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- osoby dotknięte przemocą posiadały zapewnienie w rodzinie lub w sytuacjach szczególnych miejsce w ośrodku wsparcia;
- monitoring sytuacji w środowiskach i praca w zespołach interdyscyplinarnych.

2. Realizatorzy Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2022

Raport końcowy Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2022 został **opracowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie jako koordynatora i głównego realizatora Programu**, na podstawie otrzymanych informacji skierowanych od instytucji gminnych i powiatowych oraz organizacji pozarządowych. W tym punkcie zawarte są szerzej podejmowane działania w trzech obszarach działań jednostek współpracujących (podsumowanie poprzednich sprawozdań z lat 2016-2021) i informacji z 2022 roku odnośnie realizacji ww. Programu.

2.1. Gminna Biblioteka Publiczna Gminy Grajewo z siedzibą w Rudzie

Działania podejmowane przez Gminną Bibliotekę Publiczną Gminy Grajewo z siedzibą w Rudzie w latach 2016-2022 w realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2022 to:

- Organizowanie pomocy przy odrabianiu lekcji, w szczególności uczniom z trudnościami edukacyjnymi,
- Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz organizowanie zajęć w ferie zimowe i wakacje dla dzieci i młodzieży, które służyły i przyczyniały się do rozwoju zainteresowań i zdolności, były atrakcyjną i pożyteczną formą spędzania czasu wolnego;
- Prowadzone były pogadanki o świadomym pomaganiu innym oraz zapoznanie się z numerami telefonów pomocowych,
- Prowadzone były pogadanki o akceptacji i empatii wobec drugiego człowieka,
- Prowadzone były dyskusje odwołujące się do praw dziecka na podstawie przeczytanych książek,
- Uczenie empatii do drugiego człowieka poprzez spotkania seniorów z dziećmi i wspólne warsztaty,
- Wypożyczanie książek o tematyce terapeutycznej, alkoholowej, wpływu narkotyków i innych uzależnieniach oraz zagrożeń w świecie wirtualnym,
- Wydzielony kącik do spokojnego zapoznania się z publikacjami jakie posiadają w księgozbiornie odnośnie przemocy.

2.2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Urzędzie Gminy Grajewo w latach 2016-2022 w realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2022 w szczególności:

- Współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie Gminy Grajewo i udział w pracach Zespołu,
- Współpraca z Komendą Powiatową Policji w Grajewie w zakresie organizacji programów profilaktycznych w szkołach podstawowych, w przedszkolu i w świetlicach wiejskich;
- Współpraca z Gminną Biblioteką Publiczną Gminy Grajewo z siedzibą w Rudzie w zakresie organizacji spotkań z dziećmi i młodzieżą, pogadanki dotyczące przemocy i agresji, uzależnień oraz ponoszenia konsekwencji prawnych zachowania ryzykownego. Organizacja imprez dla dzieci *Lato z Biblioteką i bez narkotyków*;
- Współpraca z Przedszkolem w Rudzie, zorganizowanie kampanii profilaktycznej *Dbam o zdrowie rodziców i swoje*;
- Współorganizacja zimowiska *Ferie na sportowo, bezpiecznie i zdrowo* zorganizowane w Zespole Szkół Specjalnych w Grajewie dla dzieci z terenu Gminy Grajewo,
- Prowadzenie sportowych zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych jako profilaktyka oraz forma spędzania czasu wolnego,
- Współorganizacja imprezy rodzinne promujące zdrowy styl życia, wyjazdy integracyjne dla dzieci,
- Współfinansowanie Punktu Konsultacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie dla ofiar przemocy w rodzinie.

2.3. Komenda Powiatowa Policji w Grajewie

Działania podejmowane przez policję w latach 2016-2022 w realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2022 dotyczyły:

- W ramach *Tygodnia Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepięstwem* funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Grajewie organizowali dyżury telefoniczne umożliwiające osobom pokrzywdzonym przepięstwem uzyskanie porady,
- W budynku Komendy umieszczane były apele do funkcjonariuszy, które przypominały o przejawieniu właściwej troski o ochronę interesów ofiar przepięstw oraz właściwych zachowań wobec ofiar przepięstw, zwłaszcza w toku postępowania karnego,
w czasie którego osoby skrzywdzone przeżywają często ponowny szok związany z faktem przepięstwa;
- Na stronie internetowej jednostki umieszczane były informacje wraz z wykazem instytucji świadczących pomoc osobom pokrzywdzonym przepięstwem,

- Informacje o rodzinach, w których zostały wdrożone procedury „Niebieskie Karty” były na bieżąco przekazywane do lokalnych zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Dzielnicowy w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty” uczestniczył w grupach roboczych oraz w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego, odwiedzał rodziny, w których wszczęta została procedura „Niebieskie Karty”, przeprowadzał rozmowy profilaktyczne, informował ofiary przemocy o możliwościach uzyskania pomocy od różnych instytucji i kierował wnioski o leczenie odwykowe dla osób uzależnionych od alkoholu (głównie osoby podejrzane o stosowanie przemocy) do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Propagowano ideę bezpłatnej infolinii „Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży 116-111” oraz „Niebieskiej Linii” poprzez przekazywanie informacji na spotkaniach z młodzieżą oraz poprzez umieszczenie informacji o infolinii na stronie internetowej jednostki,
- Prowadzono spotkania profilaktyczne na temat odpowiedzialności prawnej nieletnich w Szkołach Podstawowych w Danówku, Białaszewie i w Wierzbowie oraz w Zespole Szkół w Wojewodzinie. Poruszano temat dotyczący konsekwencji prawnych w kwestii zachowań agresywnych, przemocowych oraz informowano o instytucjach udzielających pomocy w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa,
- Włączano się w akcję *Ogólnopolski Głos Profilaktyki*, gdzie inicjatywa została zorganizowana przy współpracy z uczniami i pedagogami na terenie powiatu grajewskiego.
- W świetlicach wiejskich w miejscowościach: Sojczyn Borowy, Białogrądy, Białaszewo i Ciemnoszyjach organizowano spotkania podczas którego poruszano zagadnienia dotyczące przemocy oraz omówiono założenia programu oraz procedurę „Niebieska Karta”;
- Rozpropagowano ulotki oraz plakaty dotyczące przemocy w rodzinach na terenie Gminy Grajewo,
- Dzielnicowy spotykał się z pielęgniarkami środowiskowymi na podległym terenie służbowym w celu przedstawienia założeń ww. programu, rozpoznawania przemocy w rodzinie, realizacji procedur „Niebieskie Karty” oraz proponował wspólne odwiedziny osób będących pod opieką pielęgniarki środowiskowe oraz odwiedzał te osoby,
- Przeprowadzono spotkania szkoleniowe z kadrą pedagogiczną szkół z zakresu procedury współpracy szkół z policją w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa i przejawów demoralizacji uczniów. Na spotkaniach tych poruszono również tematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a w szczególności obowiązków przedstawicieli oświaty w sytuacji podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka,
- Prowadzone działania programu *Nie bądźmy obojętni*, które skierowane były do osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością, nieporadnych z uwagi na podeszły wiek, z niepełnosprawnością fizyczną bądź umysłową, osób ubogich, osób pozostających pod wpływem alkoholu, gdyż osoby te w okresie zimowym mogłyby znaleźć się w warunkach zagrażających ich życiu i zdrowiu. W ramach przedmiotowych działań

Komenda Powiatowa Policji w Grajewie współpracowała z pracownikami socjalnymi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie. Co roku, tworzona była lista osób, które powinny być w zainteresowaniu dzielnicowego oraz pracowników socjalnych celem sprawdzenia sytuacji, czy w razie potrzeby, nie byłaby potrzebna pomoc,

- Włączono się również w inne kampanię, akcję i programy, między innymi:
  - o *16 dni przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć,*
  - o *Prawa dla ofiar przemocy seksualnej: nowe podejście systemowe. Wszechstronne usługi informacyjne, szkolenia i działania,*
  - o *Akademia Seniora II,*
  - o *Pomóż się odnaleźć,*
  - o *RAZEM – w trosce o bezpieczeństwo seniorów,*
  - o *Czas i ogień. Obudź czujność.*
- Przeprowadzono szereg teoretycznych zajęć doszkalających dla funkcjonariuszy Policji, tj.:
  - o *Program przeciwdziałania przemocy w rodzinach policyjnych: MOC tak, PRZEMOC-nie, czyli o zasadach postępowania w sytuacji, gdy sprawcą przemocy w rodzinie jest policjant,*
  - o *Realizacja zadań w ramach procedury „Niebieskie Karty”, czyli o znaczeniu kompletności i szczegółowości wykonywanych czynności oraz ich odpowiedniego dokumentowania, w tym również sprawowania nadzoru,*
  - o *Jak rozmawiać ze sprawcą przemocy domowej? Sposób postępowania funkcjonariuszy względem osoby, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje ona przemoc w rodzinie. Prowadzenie procedury NK – wyjaśnienie wątpliwości w zakresie dokumentowania i realizowania czynności policyjnych,*
  - o *Postępowanie w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie – stosowanie środków zapobiegawczych,*
  - o *Jak rozmawiać ze sprawcą przemocy?, które miało na celu doszkolenie prawidłowego wykonywania zadań przez dzielnicowego w ramach procedury Niebieskiej Karty.*
  - o *Szacowanie ryzyka związanego z indywidualnymi przypadkami przemocy w rodzinie. Prawidłowe wykonywanie zadań dla dzielnicowego w ramach procedury „Niebieskie Karty”.*

2.4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie

Działania podejmowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie w latach 2016-2022 w realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2022:

- *Realizowano Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie na lata 2015-2020 oraz Powiatowy program profilaktyczny*

w zakresie promowania i wdrażenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie na lata 2021-2026,

- Realizowano Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2012-2020 oraz Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2026,
- Propagowano główne treści i hasła wdrażane przez ogólnopolskie kampanie społeczne mające na celu zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zamieszczając informacje na tablicy informacyjnej oraz na stronie internetowej jednostki,
- Rozpowszechniano ulotki oraz plakaty *Stop przemocy, Program korekcyjno-edukacyjny, Przełam nie moc, wybierz pomoc, Informacje, Zostań rodzicem zastępczym, Zostań rodziną pomocową*;
- Informowano o możliwości uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych poprzez informacje zamieszczone na stronie internetowej jednostki, tablicy ogłoszeń, wysyłano informację do instytucji na terenie powiatu grajewskiego działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, bezpośrednio informowano oraz motywowano i zapraszano osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie do uczestnictwa w programie,
- Realizowano program oddziaływań korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- Opracowano i rozpowszechniono informator o instytucjach rządowych i samorządowych podmiotach oraz organizacjach pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- Zapewniali miejsca w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kolnie oraz miejsca w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Nowej Wsi Ełckiej,
- Udzielali doradztwa metodycznego dla kierowników i pracowników jednostek pomocy społecznej z terenu powiatu, w formie telefonicznej i osobistej w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie,
- Przeprowadzano spotkania z przedstawicielami zespołów interdyscyplinarnych, podczas których omówiono zadania PCPR w zakresie realizacji zadań ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych,
- Udzielano poradnictwa psychologicznego i prawnego przez specjalistów według ustalonych grafików, a także poradnictwa socjalnego w ramach kompetencji pracowników PCPR.

2.5. Szkoły podstawowe i gimnazjum

Działania podejmowane przez Szkoły z siedzibą na terenie gminy Grajewo, tj: Szkołę Podstawową w Białaszewie, w Danówku, w Wierzbowie, w Rudzie, Gimnazjum w Danówku (funkcjonowała do 31.08.2019 r.) w latach 2016-2022 z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2022:

- Na zajęciach *Wychowania do życia w rodzinie* oraz lekcjach wychowawczych nauczyciele przeprowadzali rozmowy na temat zachowań agresywnych – jak przeciwdziałać przemocy w szkole i w domu, gdzie zwrócić się o pomoc, oraz o numerach telefonu zaufania. Uczniowie zostali zapoznani z wieloma zagadnieniami służącymi podniesieniu świadomości, co do reagowania. Nauczyciele udzielali szeregu wskazówek radzenia sobie ze stresem i agresją,
- Organizowano imprezy i uroczystości z udziałem rodzin uczniów jako forma spędzenia czasu wolnego sprzyjająca zachowaniem nieagresywnym i modelującym właściwe zachowanie w gronie rodzinnym i rówieśniczym,
- Organizowano zajęcia rekreacyjno-sportowe w ramach gminnej profilaktyki poprzez sport, udział w konkursach plastycznych,
- Organizowano teatrzyki oraz lekcje tematyczne dotyczące przemocy,
- Promowano czytelnictwo jako profilaktyka oraz forma spędzania czasu wolnego.
- Przeprowadzono pogadanki o cyberprzemocy,
- Przeprowadzono pogadankę z rodzicami, jak należy zachować się w przypadku występowania przemocy w rodzinie,
- Gazetka szkolna informowała, gdzie szukać pomocy dla osób doznających przemocy,
- Prowadzono *Skrzynkę Zaufania*, do której dziecko chcące porozmawiać z wychowawcą na tematy trudne, wrzucało do skrzynki tabliczkę ze swoim imieniem i nauczyciel przeprowadzał z dzieckiem rozmowę;
- Nauczyciele aktywnie współpracowali z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie Gminy Grajewo, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Grajewie, Komendą Powiatową Policji w Grajewie;
- Kadra pedagogiczna brała udział w licznych szkoleniach dot. przeciwdziałania przemocy,
- Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom i rodzicom przez pedagoga szkolnego oraz pedagoga specjalnego, współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Grajewie;
- Udostępniali rodzicom i nauczycielom materiały dotyczące przemocy w bibliotece szkolnej,
- Udostępniali rodzicom i uczniom materiałów z zakresu profilaktyki na stronie internetowej jednostek.

2.6. Urząd Gminy Grajewo

Działania podejmowane przez Urząd Gminy Grajewo w świetlicach wiejskich w latach 2016-2022 w ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2022:

- Pogadanki z dziećmi na temat przemocy – omówienie przyczyn, skutków przemocy w rodzinie, o tym, gdzie szukać przemocy;
- Pogadanki w zakresie radzenia sobie ze stresem i agresją. Spotkania prowadzone przez animatorów świetlic jako profilaktyka oraz forma spędzania czasu wolnego,
- Zajęcia dla dzieci i młodzieży, które przyczyniały się do rozwoju zainteresowań i wspólnego spędzenia czasu z rówieśnikami.

2.7. Zespół Szkół im. ks. Jana Krzysztofa Kluka w Wojewodzinie

Działania podejmowane przez Zespół Szkół w Wojewodzinie w latach 2016-2022 z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2022:

- Rozmowy na temat przemocy w rodzinie, przemocy rówieśniczej, samoakceptacji, uzależnień i utrzymania relacji partnerskich;
- Wyświetlano projekcje filmowe na temat przemocy w rodzinie,
- Prowadzono rozmowy z rodzicami o problemach wychowawczych,
- Monitorowano sytuację uczniów poprzez rozmowy z wychowawcami klas,
- Publikowano na stronie internetowej informacje odnośnie szukania pomocy dla osób doświadczających przemocy,
- Prowadzono współpracę z Policją i Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.

3. Zespół Interdyscyplinarny

Rada Gminy Grajewo określiła w drodze Uchwały Nr 21/VI/2011 z dnia 18 marca 2011 r. tryb i sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania oraz Uchwałą nr 292/XLVII/22 Rady Gminy Grajewo z dnia 21 grudnia 2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie Gminy Grajewo został powołany w dniu 9 maja 2011 r. Zarządzeniem Nr 98/11 Wójta Gminy Grajewo. W skład zespołu wchodził przedstawiciele Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowej oraz kurator sądowy. Obsługę organizacyjno-techniczną zapewniał Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie. Zespół Interdyscyplinarny tworzył grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych wykonywali zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych. Prace grup roboczych prowadzone były w zależności od zgłaszanych potrzeb lub wynikających problemów. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego było integrowanie i koordynowanie działań wszystkich podmiotów oraz specjalistów wchodzących w skład zespołu poprzez:

- diagnozowanie problemu w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenie pomocy w środowisk lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie (np. kierowanie na leczenie od uzależnienia alkoholowego).

Grupa robocza opracowywała plany pomocy w indywidualnych przypadkach występowania przemocy w rodzinie, monitorowała sytuację rodziny, w których dochodziło do przemocy oraz były zagrożone występowaniem przemocy, dokumentowali działania podejmowane wobec rodzin, w których dochodziło do przemocy oraz odnotowywali efekty tych działań. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w zakresie niezbędnym do realizacji zadań mogli przetwarzać dane osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób stosujących przemoc w rodzinie, dotyczące stanu zdrowia, nałogów, orzeczeń o ukaraniu, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym, za zgodą i wiedzą osób, których dane te dotyczą zgodnie z obowiązującymi przepisami RODO. Przedstawiciele podmiotów realizujących procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazywali informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następowało przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzania stosowania przemocy w wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonywanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Poniższa tabela ukazuje ile procedur „Niebieskie Karty” zostało wszczętych w latach 2016 - 2022 oraz czynności wykonywanych przez pracowników socjalnych po otrzymaniu formularza „Niebieska Karta – A”, czyli powoływanie grupy roboczej i posiedzenia grupy roboczej celem ustalenia podziału zadań, następnie wezwanie osoby stosującej przemoc w rodzinie wypełnienie formularza „Niebieska Karta – D”, wysłuchanie osoby dotkniętej przemocą w rodzinie i wypełnienie formularza „Niebieska Karta – C”, przekazanie formularza „Niebieska Karta – B”, dla osoby dotkniętej przemocą, diagnoza potrzeb w rodzinie, współpraca z jednostkami i instytucjami zajmującymi się problemami przemocy.

Tabela 1. „Niebieskie Karty” w latach 2016-2022.

ROK	„NIEBIESKA KARTA” CZĘŚĆ			INSTYTUCJE, KTÓRE ZAŁOŻYŁY „NIEBIESKE KARTY”
	A	C	D	
2016	40	34	31	39 kart wszczętych przez Policję oraz 1 karta wszczęta przez służbę zdrowia
2017	31	26	24	29 kart wszczętych przez Policję oraz 2 karty wszczęta przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie
2018	36	28	28	36 kart wszczęte przez Policję
2019	15	12	12	15 kart wszczęte przez Policję
2020	33	27	21	32 karty wszczęte przez Policję oraz 1 karta wszczęta przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie
2021	23	27	21	23 karty wszczęte przez Policję
2022	28	26	22	28 kart wszczętych przez Policję
RAZE M	206	180	159	202 kart wszczętych przez Policję, 1 karta wszczęta przez służbę zdrowia, 3 karty wszczęta przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie

Źródło: Analiza sprawozdań z realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie.

Najwięcej procedur „Niebieskie Karty” wszczynana była przez Policję. Tylko raz została wszczęta procedura przez służbę zdrowia (2016 r.) oraz 3 razy przez ośrodek pomocy społecznej. W latach 2016-2022 wszczęto łącznie 206 procedur „Niebieskie Karty”.

Wypracowanie działania w oparciu o dokumentację omawiane są za Zespołem Interdyscyplinarnym celem kontynuacji indywidualnego planu pomocy w rodzinie.

Tabela 2. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie Gminy Grajewo.

ROK	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	Liczba posiedzeń grupy roboczej	Rzeczywista liczba rodzin (w tym z lat poprzednich), z którymi była prowadzona procedura Niebieskiej Karty	Wszczętych procedur o stosowanie przemocy w rodzinie	Liczba prowadzonych działań z lat poprzednich
2016	4	28	42	40	12
2017	4	31	49	31	25
2018	4	36	36	36	8
2019	4	15	24	15	12
2020	3	30	22	33	3
2021	4	20	24	23	6
2022	4	26	31	28	11

Źródło: Analiza sprawozdań z realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie.

Osoby podejrzane o stosowanie przemocy oraz osoby doznające przemocy, co roku miały możliwość z skorzystania z pomocy psychologa w Punkcie Konsultacyjnym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Grajewie. Poniższa tabela ukazuje ilość rodzin, które skorzystało z pomocy psychologicznej, ilość osób w tych rodzinach oraz ilość godzin.

Tabela 3. Porady psychologiczne dla rodzin.

ROK	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH	LICZBA GODZIN
2016	88	222	70
2017	17	69	33
2018	11	45	22
2019	6	26	14
2020	3	5	3
2021	7	28	15
2022	7	25	19

Źródło: Analiza sprawozdań z realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie.

Powyższa tabela wskazuje, że rodziny coraz rzadziej korzystają z pomocy psychologicznej. Rodzinom pomoc ta była proponowana za każdym razem, jednakże osoby nie chciały korzystać z ww. pomocy. Osoby, wobec których istniały podejrzenia, że stosują przemoc w rodzinie z Gminy Grajewo byli kierowani na zajęcia edukacyjno-korekcyjne do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie.

Współpraca w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie poprzez podejmowanie działań w zakresie pomocy osobom dotkniętym problemem przemocy.

Podstawą skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest współpraca przedstawicieli różnych służb stykających się z ofiarami i sprawcami przemocy domowej, tj.:

- współpraca z instytucjami pomagającymi dziecku i rodzinie w celu wymiany informacji i udzielenia pomocy poprzez: pedagoga, kuratora sądowego, pielęgniarkę środowiskową, psychologa,
- współpraca z funkcjonariuszami policji w celu podjęcia działań prewencyjnych wobec sprawców przemocy (w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia), częsty monitoring w środowisku,
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie w zakresie motywowania sprawcy przemocy domowej do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym, który ma na celu zaprzestanie stosowania przemocy w rodzinie,
- współpraca z Gminną Komicją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Urzędzie Gminy Grajewo w celu motywowania sprawcy przemocy domowej do podjęcia leczenia odwykowego w sytuacji, gdy jest osobą uzależnioną od alkoholu,
- współpraca z psychologiem w zakresie możliwości uzyskania pomocy i wsparcia w wychodzeniu trudnej sytuacji, pomoc w formie konsultacji psychologicznej,
- szkoły gminne w ramach realizacji obowiązku szkolnego dla dzieci i młodzieży prowadziły działania profilaktyczne w formie pogadarek, wyświetlając filmy oraz organizując teatryki szkolne.

Ofiary przemocy domowej potrzebowały pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej i rodzinnej. Istotna była współpraca i przepływ informacji między różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem dla ofiar przemocy w rodzinie.

4. Wnioski

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2022 realizowany był przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie. Charakter interdyscyplinarny programu realizowany był w formie pracy ciągłej, a działania jakie były skierowane do społeczności miały charakter:

- Profilaktyczno-promocyjny, czyli propagowano zachowania alternatywne wobec przemocy, stosowano nowatorskie i systemowe rozwiązania.

- Edukacyjno-upowszechniające, czyli rozgłaszano wiedzę na temat przemocy i jej negatywnych skutków, kształtowano właściwe postawy i brak akceptacji dla przemocy.
- Pomocowy, czyli specjalistyczne poradnictwo oraz działania profilaktyczno-terapeutyczne i korekcyjno-edukacyjne, gdzie informowano o miejscach oraz możliwościach udzielania pomocy.
- Wspierający, czyli wsparcie merytoryczne i praktyczne służb pomocowych oraz wzmacnianie i aktywizowanie instytucji i organizacji, współpraca oraz wymiana doświadczeń i informacji.

Realizacja Programu była systematycznie monitorowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie na podstawie informacji uzyskiwanych od realizatorów programu. Działania, które należy kontynuować w kolejnym programach:

- Kontynuowanie i rozwijanie partnerskiej współpracy między instytucjami.
- Podnoszenie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a głównie szeroko pojętej edukacji rodziców/ opiekunów w zakresie budowania relacji bez przemocy, edukację osób doświadczających przemocy.
- Rozwój współpracy o charakterze ponadlokalnym. Szukanie skutecznych, innowacyjnych rozwiązań.
- Realizacja przedsięwzięć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
- Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się działaniami w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie poziomu wiedzy nabytej na szkoleniach, warsztatach, konferencjach, seminariach itp.
- Udział w kampaniach promujących relacje międzyludzkie bez stosowania przemocy.